

Nettsak Nofima, 15. mai 2012:

Miljømerker påvirker ikke fiskere

Kine Mari Karlsen, Øystein Hermansen og Bent Dreyer

Det finnes mange ulike miljømerker for villfanget- og oppdrettet fisk. Men kravene som stilles for å få bruke miljømerkene på fiskeprodukter påvirker i liten grad fiskere.

Fangstmønsteret i norske fiskerier er i stor grad styrt av vandringsmønsteret til fisken. Fisket drives i perioder av året hvor fisken er lett tilgjengelig – nær kysten og i store mengder. Denne tilpasningen innebærer at fisket konsentreres til bestemte områder i bestemte perioder. Miljømerking av fiskeprodukter er blitt utbredt i mange utsalgssteder og kundene er i mange tilfeller bevisste på at det de kjøper skal være fra bærekraftige fiskerier. Kravene som stilles for sertifisering varierer mellom de ulike miljømerkene, og Nofima har analysert om disse vil påvirke det norske fangstmønsteret. I prosjektet ble tre miljømerker for villfanget fisk vurdert – Marine Stewardship Council (MSC), KRAV og Friend of the Sea (FOS). Disse var de viktigste miljømerkene for norsk villfanget fisk da studien ble gjennomført i 2009.

Sammenligning av miljømerkene

Det er klart at betingelsene som stilles for bruk av miljømerkene er forskjellige. Det som er felles er at alle miljømerkene stiller krav om at fiskeriet skal være bærekraftig. Ulikheter er knyttet til blant annet hvilke type produkter som er sertifisert, og i hvilke land disse produktene selges i. En annen ulikhet er at varigheten på sertifiseringsprosessene varierer, f. eks. kan en MSC-sertifisering ha en varighet på 14 måneder og en FOS-sertifisering 1 dag. Dette gjenspeiles i lengden på rapportene fra disse prosessene. Det kan indikere at MSC bruker mer tid på sertifiseringsprosessen sammenlignet med KRAV og FOS.

Liten betydning

Kravene som stilles til aktører for å få bruke de tre undersøkte miljømerkene har liten eller ingen betydning for det norske fangstmønsteret. Unntatt er kravet til fangstområde og sesong i visse fiskerier, som stilles av KRAV. KRAV forlanger at mange av de miljøgodkjente fiskeriene i deler av året skal foregå utenfor 12 nautiske mil. Årsaken til dette er vern av kysttorskbestanden. I tillegg legger KRAV føringer for et vinterfiske etter torsk. Dette er uproblematisk da det meste av torsken tas på vinteren. Det kan imidlertid være et problem for de som ønsker å forskyve deler av vinterfisket til andre tider på året.

Godkjente fangstredskaper

Hvilke fangstredskaper som anvendes har vært et viktig tema i miljøorganisasjoner. Det har vært diskutert om enkelte redskaper er mer belastende for havbunnen enn andre og i hvor stor grad enkelte redskaper fører til mer fangst av fisk under minstemål. Studien viser at ingen redskap er utelatt fra miljøgodkjenningen ut fra disse vurderingene.

Mer informasjon finnes i artikkelen "Eco-labelling of seafood: does it affect the harvesting patterns of Norwegian fisherman?" i Marine Policy 36 (2012), 1123-1130 og "Miljømerking av fisk og norsk fangstmønster", Nofima-rapport nr. 40/2009.